

Програмування

ТЕМА 6. СПИСКИ

СПИСКИ

Списки у Python є послідовностями, що складаються з елементів різних типів.

Списки, на відміну від рядків, є такими, що змінюються (mutable). Тобто кількість елементів та самі елементи можуть змінюватись під час виконання програми.

Носій типу список

Визначимо множину послідовностей з елементів множин $M_1, \dots, M_k$, яку позначимо Seq , наступним чином:

1. Порожня послідовність $\Lambda \in Seq$
2. Якщо $A \in Seq$, $c \in M_1 \cup \dots \cup M_k$, то $Ac \in Seq$, де Ac – результат приписування елемента c праворуч до послідовності A .

Нехай $len(A)$ – довжина послідовності A , або кількість елементів у послідовності A .

Тоді позначимо

$$Seq_n = \{A: A \in Seq, len(A) \leq n\}$$

Ця множина Seq_n і є носієм типу список.

У Python обмеження n , як і для цілих чисел, залежить тільки від об'єму доступної пам'яті.

Основні операції для списків

Більша частина операцій повторює аналогічні операції для рядків

Операція	Опис
$[x_1, \dots, x_n]$	Створити список з елементів $x_1, \dots, x_n$
$[]$	Порожній список
$\text{list}(x)$	Перетворення x у список (x повинно належати типу, що ітерується)
$s + t$	конкатенація s та t
$s * n$ або $n * s$	n зчеплених копій s
$s[i]$	i -й елемент s , починаючи з 0, якщо $i < 0$, то повертає $(-i)$ елемент з кінця списку
$s[i:j]$	Вирізка з s від i до j (підсписок, що починається з i -го елементу та закінчується $j-1$ елементом)
$s[i:j:k]$	Вирізка з s від i до j з кроком k
$\text{len}(s)$	довжина s

Основні операції для списків.2

Операція	Опис
<code>min(s)</code>	Найменший елемент списку <code>s</code>
<code>max(s)</code>	Найбільший елемент списку <code>s</code>
<code>s.index(x[, i[, j]])</code>	Індекс першого входження <code>x</code> до <code>s</code> (починаючи з індекса <code>i</code> та перед індексом <code>j</code>)
<code>s.count(x)</code>	Кількість входжень <code>x</code> до <code>s</code>

Відношення для списків

Для списків визначено відношення 6 стандартних відношень з множини $Rel = \{==, !=, >, <, >=, <= \}$.

Відношення $a == b$ означає попарну рівність всіх елементів двох списків a , b .

Відношення $a < b$ визначається рекурсивно:

1. Якщо $a == []$, $b != []$, то $a < b == True$
2. Якщо $b == []$, то $a < b == False$
3. Якщо $a != []$, $b != []$, $a[0] != b[0]$ то $a < b \equiv a[0] < b[0]$
4. Якщо $a != []$, $b != []$, $a[0] == b[0]$ то $a < b \equiv a[1:] < b[1:]$

Інші відношення з множини Rel визначається через бульові операції та відношення $==$ та $<$.

Для обчислення відношень з множини Rel відповідні елементи 2 списків повинні мати порівнювані типи (наприклад, обидва числові або обидва рядки і т.д.)

Обчислення відношень для непорівнюваних типів дає помилку.

Відношення для списків.2

Окрім відношень з множини *Rel*, для списків визначено відношення:

$x \text{ in } a$, $x \text{ not in } a$

- де x – елемент, a – список.

$x \text{ in } a == \text{True}$, коли x входить у a

$x \text{ not in } a == \text{True}$, коли x не входить у a

Інструкції для списків

Для списків визначено присвоєння та виведення.

```
a = e, print(a)
```

Введення не визначено, тому треба вводити список поелементно.

Визначено також цикл по всіх елементах списку

```
for x in a:
```

P

Окрім цього, визначено ще ряд інструкцій

Інструкції для списків.2

Інструкція	Опис
<code>s[i] = x</code>	<code>i</code> –й елемент <code>s</code> замінюється на <code>x</code>
<code>s[i:j] = t</code>	вирізка <code>s</code> від <code>i</code> до <code>j</code> замінюється значенням <code>t</code> (<code>t</code> повинно належати типу, що ітерується)
<code>del s[i:j]</code>	Те ж саме, що і <code>s[i:j] = []</code>
<code>s[i:j:k] = t</code>	елементи <code>s[i:j:k]</code> замінюються відповідними елементами <code>t</code> (кількість елементів <code>s[i:j:k]</code> та <code>t</code> повинна бути однаковою)
<code>del s[i:j:k]</code>	Видаляє елементи <code>s[i:j:k]</code> зі списку
<code>s.append(x)</code>	приписує <code>x</code> у кінець списку (те ж саме, що й <code>s[len(s):len(s)] = [x]</code>)
<code>s.sort()</code>	Впорядковує список <code>x</code> за неспаданням

Реалізація масивів на базі списків

Списки можуть бути використані для реалізації масивів.

Масиви – це багатовимірні таблиці, які складаються з однотипних елементів.

Елемент масиву доступний за його індексами.

Кількість індексів дорівнює кількості вимірів таблиці.

Одновимірний масив ще називають вектором, а двовимірний – матрицею.

Наприклад,

$v = [1, 3, 7, 11]$

- v - вектор з 4 цілими елементами. $v[1] == 3$

$a = [[0.5, 2.0, -3.2], [2.1, 4.6, 0.1]]$

- a – матриця 2×3 з дійсних чисел. $a[1][2] == 0.1$

Приклади

Обчислити скалярний добуток векторів a , b , що складаються з n дійсних компонент.

Обчислити значення мінімального елемента матриці $m \times n$

Взаємозв'язок рядків та списків

Python має потужні засоби, які зв'язують рядки та списки.

Використовуючи ці засоби, можна легко розв'язувати задачі, пов'язані з аналізом текстів.

Розглянемо декілька операцій над рядками, в яких використовуються списки.

Взаємозв'язок рядків та списків.2

Операція	Опис
<code>s.join(t)</code>	Повертає рядок з усіма елементами <code>t</code> , між якими в якості розділювача стоїть рядок <code>s</code>
<code>s.split(sep=None, maxsplit=-1)</code>	Повертає список, у якому рядок <code>s</code> розбито на підрядки рядками-розділювачами <code>sep</code> . Якщо <code>sep</code> не вказано, то мається на увазі рядок з довільної кількості пропусків. Якщо вказано <code>maxsplit!= -1</code> , то виконується рівно <code>maxsplit</code> розбиттів.
<code>s.splitlines([keepends])</code>	Повертає список рядків, який є розбиттям <code>s</code> на підрядки, обмежені символами кінця рядка (<code>\n</code> , <code>\r</code> або <code>\r\n</code>).
<code>s.rsplit(sep=None, maxsplit=-1)</code>	Діє як <code>split</code> , але при вказанні <code>maxsplit!= -1</code> рахує розбиття не від початку, а від кінця рядка <code>s</code>

Приклади

Словами будемо називати послідовності символів рядка, які не містять пропусків всередині та розділені пропусками. Обчислити кількість слів у рядку.

Видалити повторні входження слів у рядку та показати всі різні слова рядка у алфавітному порядку.

Додаткові інструкції для списків

Інструкція	Опис
<code>s.clear()</code>	Вилучає всі елементи з <code>s</code> (те ж саме, що й <code>del s[:]</code>)
<code>s.copy()</code>	Робить копію <code>s</code> (те ж саме, що й <code>s[:]</code>)
<code>s.extend(t)</code>	розширює <code>s</code> значенням <code>t</code> (те ж саме, що й <code>s[len(s):len(s)] = t</code>)
<code>s.insert(i, x)</code>	вставляє <code>x</code> у <code>s</code> у позицію, задану <code>i</code> (те ж саме, що й <code>s[i:i] = [x]</code>)
<code>s.pop([i])</code>	Повертає елемент з позиції <code>i</code> а також вилучає його зі списку <code>s</code> (за угодою <code>i == len(s)-1</code> , тобто буде вилучений останній елемент)
<code>s.remove(x)</code>	Видаляє перший такий елемент <code>s</code> , для якого <code>s[i] == x</code>
<code>s.reverse()</code>	Переставляє елементи <code>s</code> у зворотному порядку

Спискоутворення

Спискоутворення (list comprehension) – це вираз, результатом якого є список.

Вираз має такий синтаксис:

`[ $e(x)$  for  $x$  in  $t$  if  $F$ ]`

- де $e(x)$ – вираз, який залежить від x ; t – вираз типу, що ітерується, F – умова.

Python вибирає всі x з t , які задовольняють умову F , застосовує до кожного x вираз $e(x)$ та повертає отриманий список.

Якщо умова F відсутня, то `if  $F$` опускають.

Функція enumerate

Функція `enumerate(s)` застосовується для того, щоб окрім елементів списку `s` можна було у циклі `for` аналізувати індекси цих елементів.

Ця функція повертає пари (індекс, елемент).

Наприклад:

```
for i, c in enumerate(s):  
    if i == c:  
        print (i)
```

Приклади

Обчислити значення мінімального елемента матриці $m \times n$ (версія 2)

Видалити повторні входження слів у рядку та показати всі різні слова рядка у алфавітному порядку (версія 2)

Резюме

Ми розглянули:

1. Списки: носій, операції, відношення та інструкції для списків.
2. Реалізацію масивів на базі списків
3. Взаємозв'язок між рядками та списками
4. Спискоутворення. Функцію `enumerate`

Де прочитати

---

1. Обвінцев О.В. Інформатика та програмування. Курс на основі Python. Матеріали лекцій. – К., Основа, 2017
2. A Byte of Python (Russian) Версія 2.01 Swaroop С Н (Translated by Vladimir Smolyar),
<http://wombat.org.ua/AByteOfPython/AByteofPythonRussian-2.01.pdf>
3. Марк Лутц, Изучаем Python, 4-е издание, 2010, Символ-Плюс
4. Python 3.4.3 documentation
5. Бублик В.В., Личман В.В., Обвінцев О.В.. Інформатика та програмування. Електронний конспект лекцій, 2003 р.,